

Monumentnummer*: 524065

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 15 april 2002
Kadaster deel/nr 82734/11

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Ysselsteyn Venray Limburg

Locatiennaam Locatieomschrijving
Ysselsteyn

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Venray	H			2487
Venray	H			2671
Venray	M			22
Venray	I			126
Venray	I			112
Venray	K			34
Venray	M			616
Venray	K			16
Venray	H			2489
Venray	K			2
Venray	I			104

Omschrijving**

Inleiding.

Toen in 1937 was besloten om de Peel-Raamstelling ook noordelijk van het moeilijk begaanbare en gemakkelijk op de accessen te verdedigen Peelgebied tussen Deurne en Weert door te trekken, werd, geheel in de geest van de tijd, besloten dat allereerst de verdediging tegen pantserwagens en tanks van belang was. Daartoe was de aanleg van een anti-tankgracht noodzakelijk, waarvan het

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

tracé in 1937 verkend werd. Deze ANTI-TANKGRACHT, toentertijd bekend als het Defensiekanaal, thans Peelkanaal, werd door de Nederlandsche Heidemij en de Grontmij aangelegd in 1939. Overigens werd tegelijkertijd met het verkennen van het tracé in 1937 een voorlopige gracht gegraven; de restanten van dit zogenoemde Koordekanaal, voorloper van het huidige Defensie- of Peelkanaal, zijn nog altijd aanwezig in de bossen bij Rips (provincie Noord-Brabant).

Daar de gracht ook tot doel had de waterhuishouding in de agrarische streek te verbeteren, was het mogelijk het kanaal in het kader van de werkverschaffing met inzet van veel werkelozen te graven. Het tracé van de anti-tankgracht werd deels bepaald door de reeds bestaande ontginningen, de waterhuishoudkundige eisen en voorts was het verkrijgen van een zo gunstig mogelijk schootsveld een element waarmee rekening moest worden gehouden. Te Venray zijn deze factoren van weinig invloed gebleken: het tracé is zeer sterk noord-zuid gericht.

Omschrijving.

Het Defensie- of Peelkanaal komt bij de Vreedepaal (bij Vredepeel) op Venrays grondgebied. Daar heeft het in Venray nog bijna geheel het oorspronkelijke beloop behouden. Slechts ter hoogte van Vredepeel-Merselo loopt het kanaal voor een afstand van circa drie kilometer over het terrein van het militaire vliegveld De Peel. Hier is zelfs ten behoeve van de aanleg van de startbaan 300 meter van het kanaal gedempt. Het gedeelte van de gracht op het terrein van het militaire vliegveld wordt dan ook nadrukkelijk buiten de bescherming gelaten. In totaal heeft het kanaal een lengte van bijna 14 kilometer op Venrays grondgebied.

Het kanaal heeft een breedte van tien meter en (oorspronkelijk) een diepte van 1,8 meter. Direct achter de stuwen is de breedte iets groter. De taluds van het kanaal hebben alleen bij de stuwen, waar ze in beton zijn uitgevoerd, nog het oorspronkelijke profiel. Deze steile taluds moesten doorschrijding met tanks of pantserwagens onmogelijk maken. Buiten de kommen van de stuwen zijn alle taluds van aarde; sinds ongeveer 1950 is het profiel hiervan minder steil geworden.

Op de westelijke oever van dit circa 40 kilometer lange kanaal werd met de uit de gracht afkomstige aarde een twee meter hoge wal opgericht, waartegen men om de 200 à 300 meter een (lichte) S-kazemat bouwde. Aan de oostzijde van de anti-tankgracht diende een schootsveld van tenminste 1200 meter gehandhaafd te blijven waarop geen bomen of boerderijen mochten worden opgericht. De ontginningsboerderijen liggen net buiten het schootsveld, parallel aan de linie. Ook diende het voorterrein (aan de oostzijde) zoveel mogelijk lager te liggen, teneinde inundaties te kunnen uitvoeren. Om deze reden, en om de waterstand in de antitankgracht te kunnen reguleren, werd het kanaal door middel van stuwen in panden verdeeld.

Waardering.

De anti-tankgracht is van algemeen belang en heeft cultuur-historische waarde als bijzondere uitdrukking van een culturele en geografische ontwikkeling, namelijk de versterking en daaropvolgende verdediging van Nederland tijdens de Tweede Wereldoorlog en is als zodanig een belangrijk document van de militaire geschiedenis. De gracht is architectuur- en bouwhistorisch van belang wegens het bijzondere materiaalgebruik en de toepassing van moderne materialen en technieken, met name in het aanpassen van de waterhuishouding voor militaire doeleinden. De gracht is ook van belang voor de typologische ontwikkeling van diverse verdedigingsobjecten- en structuren inzake de nationale landsverdediging.

De gracht heeft ensemblewaarden als essentieel onderdeel van een groter geheel: enerzijds als onderdeel van de landsverdediging (het geheel aan stellingen aan de vooravond van de Tweede Wereldoorlog), en anderzijds als belangrijk (structurerend) onderdeel van het

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Peelgebied dat als militair landschap cultuur-historisch van belang is. De anti-tankgracht heeft een bijzondere historisch-ruimtelijke relatie met wegen, wateren en bodemgesteldheid van het gebied. Deze verweving geeft het complex ook een grote historische belevingswaarde.

Verder moet gewezen worden op de gaafheid van het gehele complex. Daarbij is de gehele stelling als grootschalig militair complex en herinnering aan een grootscheeps uitgevoerde verdedigingsmaatregel in relatie met de Tweede Wereldoorlog in Limburg zeldzaam.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Versperring

Functie

Tankgracht